

ність відображує ступінь відповідності характеристик підприємства і його основних бізнес-процесів вимогам конкретного замовника. Наприклад, за інших рівних умов визначальною для замовника може стати система оплати. Завданням виконавця робіт є передбачення нюансів поведінки контрагента і оперативне реагування на поточні зміни.

При оцінюванні конкурентоспроможності особливу роль відіграє врахування фактору часу. По-перше, це сезонність робіт, тобто суттєва залежність будівельного виробництва від природно-кліматичних умов. По-друге, йдеться про своєчасну появу на ринку і завоювання ринкової ніші. Тому постійний моніторинг і прогнозування – обов'язкові атрибути успішного підприємства. По-третє, необхідне вивчення поведінки конкурентів і своєрідна гра на випередження. По-четверте, важливе значення має оперативне врахування діяльності державних і міжнародних організацій. Наприклад, імовірне проведення в Україні фінальної частини футбольного Чемпіонату Європи-2012 вже створює конкурсні умови для потенційних учасників великої будівельної програми із зведення чотирьох суперсучасних стадіонів, трьох тренувальних баз, дванадцяти 4-5-зіркових готелів та ін. [6].

Таким чином, спираючись на загальний політекономічний підхід, можливо більш комплексно подивитися на проблеми будівельної галузі.

- 1.Портер М. Стратегія конкуренції: Пер. з англ. – К.: Основи,1998. – 390 с.
- 2.Перехідна економіка / За ред. В.Гейця. – К.: Вища школа, 2003. – 591 с.
- 3.Згуровский М. Украина в глобальных измерениях устойчивого развития // Зеркало недели. – 2006. – №19 (598). – С.14.
- 4.Полунеев Ю. Обнищание политика как фактор неконкурентоспособности страны // Зеркало недели. – 2005. – №39 (567). – С.8.
- 5.Торкатюк В.И., Дмитрук И.А., Стадник Г.В. Оптимизация управления процессом деятельности строительного предприятия. – Харьков: ХНАМГ, 2004. – 552 с.
- 6.Жирош Т. Стадионная лихорадка // Инвестгазета. – 2006. – №37 (563). – С.10.

Отримано 03.04.2007

УДК 330.322.4

Н.Б.ПЕТРОВА

Харківська національна академія міського господарства

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОГНОЗІВ РОЗВИТКУ БУДІВНИЦТВА В СУЧАСНОМУ МЕГАПОЛІСІ З ЕНЕРГЕТИЧНОЮ СТРАТЕГІЄЮ УКРАЇНИ

Аналізується проект Енергетичної стратегії України до 2030 року, розкривається взаємозв'язок між стратегією та прогнозуванням розвитку будівництва в сучасному мегаполісі.

У сучасних умовах дефіциту енергоносіїв при стратегічному пла-

нуванні та проектуванні містобудівництва слід особливу увагу приділити відношенню держави до формування енергетичної стратегії, оскільки цей фактор займає одне з першочергових місць при прийнятті рішень щодо ефективності та безпечності функціонування міського суспільства.

У 2005 р. в Україні був прийнятий стратегічно важливий документ – Енергетична стратегія України на період до 2030 року, який відображає не лише напрямок розвитку енергетики України, а й прогнозує майбутній стан економіки держави, соціальної сфери та рівня життя людини.

Метою даної роботи є розкриття взаємозв'язків впливу Енергетичної стратегії на обсяги та структуру продукції містобудування.

При розробці стратегії будівництва сучасного мегаполісу слід брати до уваги ряд факторів зовнішнього та внутрішнього оточення для більш ефективного планування та прогнозування попиту на продукцію містобудівництва, серед таких факторів слід виділити природний приріст (скорочення) населення, розвиток промисловості, транспорту та наявність ресурсів. Названі фактори відіграють важливу роль і в Енергетичній стратегії, оскільки прогнозування обсягів реалізації необхідної електроенергії також залежить від двох основних факторів – динаміки населення та розвитку промисловості. Значення останнього фактору найбільш повно розкриває такий показник, як обсяг виробництва внутрішнього валового продукту (ВВП), прогнозні зміни цього показника були досліджені в Енергетичній стратегії (рис.1) [1].

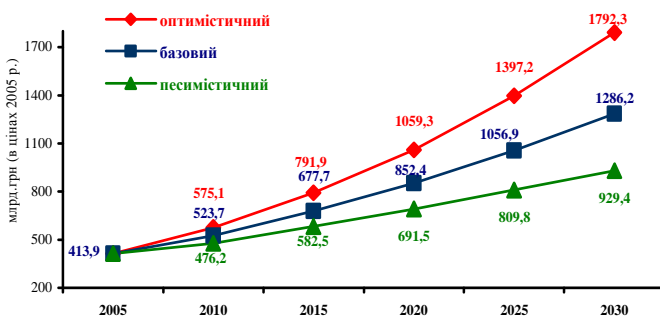

Рис.1 – Прогноз обсягів виробництва ВВП, млрд. грн. (ціни 2005 р.)

Прогноз попиту на паливно-енергетичні ресурси виконано на основі прогнозованого збільшення обсягу виробництва ВВП і аналізу конкурентних можливостей паливно-енергетичних ресурсів з ураху-

ванням вирівнювання внутрішніх та світових цін на енергоресурси. Одним із першочергових питань, принципово важливих при формуванні енергетичної стратегії, була ціна природного газу.

Зростання ціни на природний газ до середньоєвропейського рівня призведе до зниження його конкурентоспроможності у виробництві досить широкого спектру товарної продукції та послуг в Україні. Найбільш радикальні зміни відбуватимуться під час вибору первинного енергоносія для виробництва тепла та електроенергії.

Прогнозоване зростання світових цін на нафту та природний газ відбуватиметься в умовах відносно стабільних цін на вугілля та ядерне паливо, що підвищує конкурентоспроможність гідравлічних, атомних та теплових електростанцій, які працюють на вугіллі. Тому перевага в структурі палива для виробництва енергії в Україні надаватиметься власному урану та вугіллю, що забезпечить певну стабільність паливної складової на електричну енергію та підвищить рівень енергетичної безпеки країни.

Водночас прогнозоване відставання темпів зростання цін на електричну енергію від цін на природний газ та нафту створює економічні умови для використання електричної енергії замість природного газу та мазуту у системах промислового та побутового теплозабезпечення.

Заміна газових котелень на електричні теплогенератори та акумуляційний електричний нагрів може забезпечити витіснення більше половини природного газу, що використовується для теплопостачання у промисловості і побуті [1].

Всі ці фактори обов'язково необхідно враховувати менеджерам містобудівництва при розробці проектів у майбутньому.

За базовим сценарієм прогнозується збільшення споживання електроенергії в 2,2 рази, яке перевищить, за прогнозними даними, 395,1 млрд. кВт·год, експортні можливості зростуть до 25 млрд. кВт [1].

Збільшення попиту потребує відповідного збільшення виробництва та поставок енергетичних ресурсів. Обсяг споживання електроенергії власними споживачами у 2005 р. склав, за оперативними даними, 176,9 млрд. кВт·год, або на 0,5% більше, ніж у попередньому році. У подальшому передбачається поступове зростання електроспоживання з досягненням 198,9 млрд. кВт·год у 2010 р., 231,0 млрд. кВт·год – 2015 р., 287,0 млрд. кВт·год – 2020 р., 395,1 млрд. кВт·год – 2030 р. Середньорічний приріст споживання електричної енергії до 2030 р. очікується на рівні 3,2% (рис.2).

Нижній прогноз електроспоживання, що відповідає песимістичному сценарію розвитку економіки, складає 184,3 млрд. кВт·год у

2010 р., 208,0 млрд. кВт·год – 2015 р., 244,2 млрд. кВт·год – 2020 р., 336,4 млрд. кВт·год – 2030 р. Середньорічний приріст електроспоживання оцінюється за цим сценарієм у 2,6%.

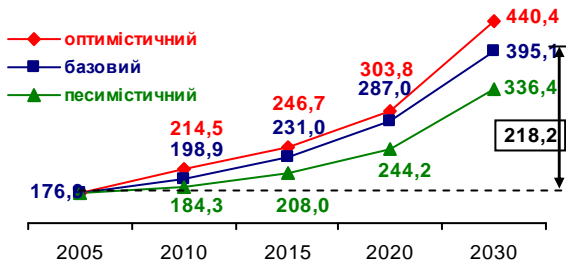

Рис. 2 – Прогнози споживання електричної енергії, млрд. кВт·год

Верхній прогноз електроспоживання відповідає темпам щорічного зростання на рівні 3,7% і характеризується наступними значеннями: 214,5 млрд. кВт·год у 2010 р., 246,7 млрд. кВт·год – 2015 р., 303,8 млрд. кВт·год – 2020 р., 440,4 млрд. кВт·год – 2030 р. [2].

Споживання електроенергії за базовим сценарієм прогнозується у 2030 р. в обсязі 395,1 млрд. кВт·год, порівняно з 2005 р. (176,9 млрд. кВт·год) воно збільшиться на 218,2 млрд. кВт·год (123%). Найбільшим споживачем серед галузей економіки України залишатиметься промисловість, електроспоживання якої в 2030 р. оцінюється на рівні 169,8 млрд. кВт·год (середньорічний приріст складатиме 3,2%). За цей період електроспоживання в сільському господарстві зросте більш, ніж у три рази (з 3,4 до 10,1 млрд. кВт·год). Електроспоживання в будівництві за період з 2005 р. по 2030 р. зросте з 1,0 до 5,8 млрд. кВт·год, на транспорті – з 9,2 до 12,9 млрд. кВт·год, в житлово-комунальному господарстві та побуті – з 41,7 до 143,6 млрд. кВт·год (рис.3) [1].

Слід також враховувати прогнози зміни демографічної ситуації в Україні. Так, за оптимістичними прогнозами, населення України до 2025 р. зменшиться до 40374 чол., у порівнянні з 2000 р. (49568 чоловік), а в 2050 р. – до 32810 чол., за песимістичними прогнозами – зниження відбуватиметься до 38748 та 27365 чол. відповідно, середній прогноз зниження – 39569 та 29959 чол. відповідно [3]. Однак такі прогнози слід брати до уваги по конкретних регіонах, оскільки структура населення по регіонах України неоднорідна: в деяких регіонах буде відбуватися зріст населення, а в деяких зниження, що в свою чергу мають відслідковувати менеджери містобудівництва конкретних регіонів.

Також суттєвим для будівельних організацій і замовників буде ці-

на електроенергії, оскільки від неї залежить як вартість продукції будівництва, так і вартість житлово-комунальних послуг, який може безпосередньо вплинути на попит первинного житла в Україні.

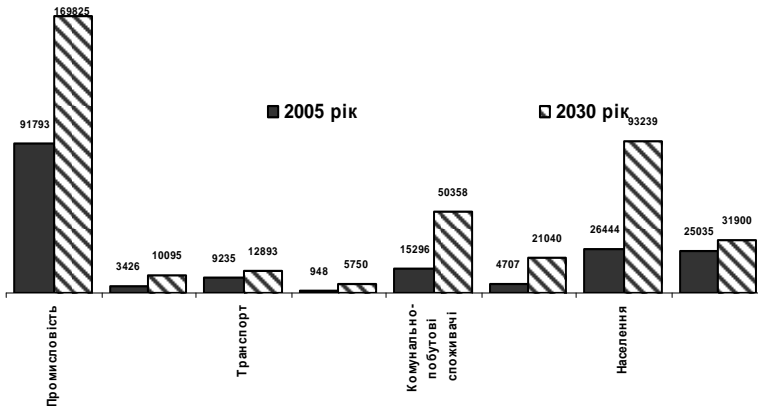

Рис. 3 – Прогноз споживання електричної енергії за групами споживачів, млн. кВт·год

До 1 липня 2006 р. відпуск електричної енергії населенню в Україні здійснювався за єдиним тарифом, встановленим Національним Комітетом Регулювання Електроенергії, який не змінювався з 1999 р. і який не покривав затрат на виробництво, і передачу електроенергії. Порівняльна характеристика світових цін на електроенергію наведена на рис.4.

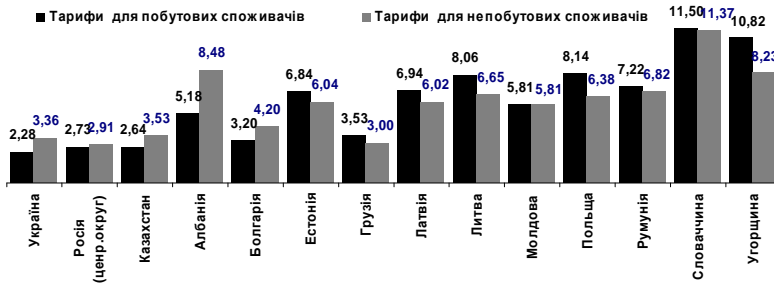

Рис.4 – Порівняльні тарифи на електричну енергію в Україні та інших країнах у 2004 р., центи/кВт [1]

На сьогоднішній день Урядом України заплановане поетапне збільшення цін на електричну енергію, яке зумовлене світовими тенденціями у тарифоутворенні та практиці розвинутих країн – цінова і тарифна політика в електроенергетичній галузі базуватиметься на необхід-

ності відшкодування обґрунтованих витрат енергетичних підприємств на виробництво, передачу, розподіл та постачання електроенергії, і, перш за все, витрат на первинні енергоносії (газ, вугілля, ядерне паливо). Середньо- і довгострокові тенденції зміни ціни на електроенергію визначаються співвідношенням таких факторів:

- зміна (зростання) ринкових цін на газ, вугілля, уран на світових ринках;
- зростання вартості робочої сили у структурі витрат енергокомпаній, що пов'язано із світовими тенденціями та відставанням України у цьому контексті від рівня розвинутих країн;
- зростання інвестиційної складової у структурі ціни електроенергії, оскільки обладнання енергогенеруючих та електропередавальних компаній в Україні на даний час є морально застарілим та фізично зношеним, і потребує значних капіталовкладень;
- скорочення витрат за рахунок зростання ефективності роботи компаній завдяки застосуванню механізмів, що стимулюють підвищення ефективності, покращення менеджменту, заміни застарілих технологій.

Отже, Енергетична стратегія відіграє важливу роль у формуванні стратегії містобудування. Зміни цінової політики в енергетиці перш за все вплинуть на ціноутворення в житлово-комунальному секторі та будівництві. Проаналізувавши проект стратегії слід відзначити, що, незважаючи на прогнозований демографічний спад, прогнозні показники розвитку промисловості мають позитивну динаміку, на підставі чого можна зробити висновок, що в період до 2030 р. слід очікувати активізацію будівельних процесів в Україні.

1. Энергетическая стратегия Украины на период до 2030 года (проект)
<http://mpe.energy.gov.ua/minenergo>.

2. Энергетическая стратегия Украины на период до 2030 года: проблемные вопросы содержания и реализации <http://www.zerkalo-nedeli.com/nn/print53482>.

3. Андреев Е.А. Будущее стран СНГ глазами экспертов ООН
<http://www.demoscope.ru/weekly/2002/069/tema04.php>.

Отримано 23.03.2007

УДК 661.336

Д.А.КУВАЄВА

Київський національний університет будівництва та архітектури

ЕКОНОМІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ У БУДІВНИЦТВІ

Дана робота присвячена визначенню сутності економічної деонтології менеджменту у будівництві та необхідності її впровадження у стратегічному управлінні будівельною фірмою.